

» Gør vi ikke noget, vil den danske befolkning langsomt, men sikkert ændre karakter, måske endda blive udskiftet. Og det land, der hedder Danmark, vil ikke længere bygge på danske værdier og dansk kultur.

MARTIN HENRIKSEN, udlændinge- og værdiordfører (DF), i Kristeligt Dagblad

PÅ KANTEN

Sølv og træ og humor

BOJESEN: Lur mig om ikke Kay Bojesens (1886-1958) humorfyldte trædyr har ligget under mange af de danske juletræer i år?

Alt at dømme efter husstandsomdelte reklamekataloger og propfyldte stor-magasiner er Bojesens design i hvert tilfælde fortsat på bestsellerlisten.

Sådan har det dog ikke altid været.

I Bojesens egen levetid var både sølvdesign og legetøj forbeholdt de få, som blev solgt fra hans butik i Bredgade i København C. Men som for så mange andre blev vejen som designer ikke gjort ad lige stier.

BOJESEN kommer til verden i en frodig familie som søn af forlagsdirektør Ernst Bojesen og Valborg Rønsholdt, og barndommen foregår dels i familiens villa i Holte, dels i forskellige herskabslejligheder i København. I hjemmet er der fire børn: Oscar, Aage, Kay og Thyra. Oscar bliver maler, Aage læge, og søster Thyra gifter sig med en arkitekt. Kay har kunstneriske anlæg, ligesom sin mor, men faderen er en realiteternes mand og sender Kay i købmandslære i Store Heddinge, da han er 17 år gammel.

I 1906 vender Bojesen hjem med et svendebrev på lommen. I erkendelse af at Bojesen ikke den største ørn i skolen, havde faderen skaffet ham denne læreplads hvor han lærer om kul og koks, foderstoffer, krydderier og regnskabsføring. Købmand Richter er en flink mand, og Bojesen omtaler ham altid senere med lutter lovord. Men København er alt for langt væk for Bojesen selvom man kan gå til dilet-

tant om aftenen og tage til Stevns Klint i weekenden. Igen sørger faderen for et nyt liv for Bojesen i København. Han skaffer ham en læreplads hos tidens mest lovende sølvmed - Georg Jensen!

Her kommer Bojesens kunstneriske talent snart til syne.

Han formår at tilegne sig tidens skønvirkestil, men langsomt at bevæge sig mod klar funktionalisme i stil med sine samtidige kunstnervener, Arne Jacobsen og Finn Juhl m.fl.

FØRSTE gang Bojesen modtager en officiel opmuntring for sit sølvtøj er i 1918, hvor han udstiller på kunstgalleriet Liljevalch i Stockholm. Året efter er han med på

Forening for Kunsthåndværks opvisning på Charlottenborg, og i 1922 debuterer han som legetøjsudstillere og vinder førstepræmie for sine værker. Senere er Bojesen med til at oprette og udstille på Den Permanente, talrige gange på Designmuseum Danmark samt på Victoria and Albert Museum i London, i Göteborg, Haag, Zürich, Milano og flere gange i USA. I Japan sælges aben i tusindvis den dag i dag.

DAGEN efter Bojesens død skriver kunstanmelder Pierre Lübecher i dagbladet Politiken: "Sølvmeden Kay Bojesen gjorde legetøj til kunst og dansk sølv naturligt [...] I en menneskealder blev Kay Bojesen betragtet

» Lur mig om ikke Kay Bojesens humorfyldte trædyr har ligget under mange af de danske juletræer i år?

som humøret i dansk brugskunst. Og det var han! Et frodigt og idérigt menneske, utrættelig, altid parat til at gå i gang med nye opgaver og aldrig i stand til at indhente sin egen galoperende fantasi. Det var som om han ikke kunne ældes"

ÅRET FØR Bojesens død laver han sit sidste lille trædyr, kaninen. At han afslutter sin serie af værker, der efter sigende omfatter omkring 2000 enkeltværker, med en kanin, vidner om en mand, der lige til det sidste formår at bevare sin barnlige nysgerrighed og glæde ved tilværelsen. De dyr vi i dag forbinder med Kay Bojesen, fremstiller han, efter han har passeret de 60.

AT BOJESEN havde blik for alle sider af barnets legeunivers vidner udstillingen på kunstmuseet Trapholt i Kolding i disse måneder om. Her ses smukke tapeter med

danske flag, politiassistenter, matroser, garder, hunde og unge mødre med barnevogne. Ikke mindst nød jeg serien "Grønland" med møbler og legetøj, som Bojesen præsenterede på Snedkerlaugets Jubilæumsudstilling i 1958, tiltænkt Dronning Ingrid's grønlandske børnehavn, hvor man kunne se søpapegøjer, havmåger og pingviner samt sæler i papmaché lavet i samarbejde med Knud Kyhn (1880-1969) samt scenografi og møbler skabt i samarbejde med arkitekt Magnus Stephensen. Dernæst tegninger af grønlandske børn, telte med hvalroshoveder og jakker i bambus. Også grønlandske børn skulle møde deres egen kultur som legeobjekter.

NÅR DERTIL kommer en række humorfyldte fotomontager hvor den ikoniske abe ses i et hav af varierede omgivelser bliver udstillingsoplevelsen ikke bedre. Jeg siger det bare – tag til Trapholt!

Personligt har Bojesens figurer fulgt mig hele mit liv.

Da jeg var barn, købte mor den lille trækvogn med to passagerer til mig - og den kørte mange kilometer med mig som trækmaster. Og to bjørne har prydet mit barndomshjem så længe jeg kan huske, men med sikker overbevisning om, at de ikke var til at lege med. Men uanset leg eller skønhedsoplevelser, så synes Bojesen at have glædet millioner af mennesker verden over med sin værker. I øjeblikket går jeg og overvejer at købe sangfuglene i alle regnbuens farver. De udstråler varme og godhed. Det kan man ikke få for meget af. Jeg så dem senest hos min gode ven Kurt, på 83 år. Han havde netop købt dem til at pryde bordet til sin julefrokost.

Godt nytår!

MARIA STENSGÅRD POULSEN

fra Nibe er lektor i gymnasieskolen. Cand.mag. i kunsthistorie og dansk fra Aarhus Universitet i 2009. E-mailadresse: maria.stensgaard@hotmail.com. Hjemmeside: mariastensgaard.dk.

Bagud på point i jobkøen

Af Thorkild Olesen

formand for Danske Handicaporganisationer (DH), Blekinge Boulevard 2, 2630 Taastrup

HANDICAP: For nylig var vi i Danske Handicaporganisationer (DH) i kontakt med en ung mand med autisme. Han er stoppet på flere ungdomsuddannelser. Flere steder havde han svært ved at passe ind: Gruppearbejdet var udfordrende og han oplevede, at lærerne ikke forstod hans udfordringer.

I dag er han på kontanthjælp og har formentlig lange udsigter til et job. Uden uddannelse er man bagud på point i jobkøen. Og VIVE's undersøgelser viser, at det netop er ekstra afgørende for unge med handicap at have uddannelse.

Udviklingen er bekymrende: Færre unge med handicap får en kompetencegivende uddannelse end tidligere.

Ifølge VIVE's seneste undersøgelse er tallet fra faldet fra 74 procent i 2012 til 66 procent i 2016.

Unge med handicap som muskelsvind, hørenedsættelse, autisme og skizofreni har masser at bidrage med. Men der er brug for et uddannelsessystem, der også giver dem mulighed for uddannelse.

Vi opfordrer til et mere fleksibelt uddannelsessystem, og at der kommer mere viden om handicap ud på uddannelserne.

Eksempelvis har Astrid med cerebral parese (spastiske lammelser) fået lov til at tage hendes studentereksamen over fem år.

Det betyder, at hun snart har gennemført gymnasiet. I Høje Taastrup har elever med autisme glæde af at gå på ASF-linjen.

Det er en gymnasial uddannelse på samme faglige vilkår som resten af gymnasiet, men med særligt tilpassede fysiske og pædagogiske rammer.

Begge gode eksempler på, at fleksibilitet og den rigtige viden giver flere unge med handicap mulighed for at gennemføre en uddannelse.

Ligeværdighed for mennesker med handicap skal være en endnu mere central værdi i samfundet.

Et skridt i den retning er at give flere unge med handicap en uddannelse.

Ellers ender vi bagud på point i jobkøen.

STATSMINISTEREN

